

MEMURLARIN GEÇİM DÜZEYİ ANKETİ

Kamu görevlilerinin ekonomik refah düzeyi, yalnızca bireysel yaşam kalitesini belirleyen dar bir gösterge değil; aynı zamanda devletin kurumsal kapasitesini, kamu hizmetlerinin sürdürülebilirliğini ve toplumsal güven duygusunu şekillendiren çok katmanlı bir yapının merkezinde yer almaktadır. Bir başka ifadeyle, kamu çalışanının mutfağındaki yangın, doğrudan kamu hizmetinin kalitesine, vatandaş memnuniyetine ve hatta kamu yönetimine duyulan güvene yansımaktadır. Bu nedenle memurların ekonomik durumuna ilişkin her veri, yalnızca bir maaş tartışmasının ötesinde; sosyal devlet anlayışının sahadaki yansımalarının da bir ölçüsüdür.

Son yıllarda küresel ekonomik dalgalanmalar, yüksek enflasyon oranları, kira ve temel tüketim kalemlerindeki dramatik artışlar, sabit gelirliler üzerinde ciddi bir baskı oluşturmuştur. Özellikle kamu görevlileri açısından bakıldığında, maaş artışlarının çoğu zaman enflasyonun gerisinde kalması, alım gücünün sistematik biçimde aşınmasına neden olmuştur. Bu durum, yalnızca bugünü değil, geleceğe yönelik beklentileri de zedelemekte; tasarruf yapabilme, yatırım planlayabilme ve sosyal hayata katılım gibi temel unsurları sınırlandırmaktadır. Neticede kamu çalışanı, ekonomik olarak sıkıştıkça psikolojik olarak da yıpranmakta; bu da iş verimliliğinden kurumsal aidiyete kadar geniş bir alanda olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Tam da bu noktada, Devlet Memurları Konfederasyonu tarafından gerçekleştirilen ve KAMUSAM koordinasyonunda yürütülen “Memurların Geçim Düzeyi Anketi”, mevcut tabloyu veriye dayalı bir perspektifle ortaya koyması bakımından son derece kıymetli bir çalışma olarak öne çıkmaktadır. 25 Mart-1 Nisan 2026 tarihleri arasında toplam 4.223 kamu görevlisinin katılımıyla gerçekleştirilen bu kapsamlı araştırma; gelir-gider dengesi, borçluluk düzeyi, temel ihtiyaçlara erişim, tasarruf imkânı ve yaşam standartları gibi kritik başlıkları detaylı biçimde incelemektedir. Bu yönüyle anket, yalnızca bireysel beyanların ötesine geçerek, kamunun ekonomik gerçekliğini somut verilerle görünür kılan güçlü bir analiz zemini sunmaktadır.

Araştırmanın ortaya koyduğu bulgular, kamu çalışanlarının önemli bir bölümünün gelirlerinin temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandığını, borçlanma eğiliminin arttığını ve yaşam standartlarında belirgin bir gerileme yaşandığını göstermektedir. Özellikle kira, gıda ve enerji giderlerindeki artış, memur maaşlarının büyük bir kısmını tüketmekte; geriye kalan sınırlı kaynak ise sosyal yaşam, eğitim, sağlık ve kültürel faaliyetler gibi alanlara ayrılmakta yetersiz kalmaktadır. Bu durum, uzun vadede hem bireysel refahı hem de toplumsal dengeyi tehdit eden bir kırılma yaratmaktadır.

Öte yandan, ekonomik baskının artmasıyla birlikte kamu çalışanlarının ikinci iş arayışına yönelmesi, mesleki motivasyonun azalması ve kurumlar arası geçiş eğilimlerinin artması gibi sonuçlar da dikkat çekmektedir. Bu gelişmeler, kamu hizmetlerinde nitelik kaybı riskini beraberinde getirmekte; deneyimli personelin sistem dışına itilmesi ya da verimliliğinin düşmesi gibi kritik sorunlara zemin hazırlamaktadır. Dolayısıyla memurun ekonomik refahı, yalnızca bireysel bir mesele değil; aynı zamanda kamu yönetiminin sürdürülebilirliği açısından stratejik bir konudur.

Bu kapsamda söz konusu anket, politika yapıcılar için güçlü bir veri seti sunmakta; ücret politikalarından sosyal destek mekanizmalarına, vergi düzenlemelerinden yan hakların iyileştirilmesine kadar pek çok alanda yol gösterici nitelik taşımaktadır. Elde edilen bulgular, kamu çalışanlarının yalnızca maaş artışıyla değil; bütüncül bir refah politikasıyla desteklenmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. Aksi takdirde, ekonomik olarak zayıflayan bir kamu çalışanı profili, uzun vadede kamu hizmetlerinin kalitesini ve toplumsal istikrarı doğrudan etkileyecektir.

Sonuç olarak, “Memurların Geçim Düzeyi Anketi” yalnızca mevcut durumu fotoğraflayan bir çalışma değil; aynı zamanda geleceğe dair önemli uyarılar içeren bir yol haritasıdır. Kamu görevlilerinin ekonomik refahının güçlendirilmesi, güçlü bir devlet yapısının ve sağlıklı bir toplumun ön koşullarından biridir. Bu nedenle ortaya konan verilerin dikkate alınması, kısa vadeli çözümler yerine sürdürülebilir ve yapısal politikaların geliştirilmesi hem kamu çalışanları hem de toplumun bütünü için hayati bir gereklilik olarak karşımızda durmaktadır.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE YÖNTEMİ

Amaç

Bu araştırmanın temel amacı:

- Kamu görevlilerinin gelir düzeyini ve gider kalıplarını analiz etmek
- Geçim düzeyine ilişkin algıyı ölçmek
- Borçlanma eğilimlerini ortaya koymak
- Ekonomik refah için gerekli görülen gelir seviyesini belirlemek

Yöntem

Veri toplama yöntemi: Online anket

Tarih: 25 Mart – 1 Nisan 2026

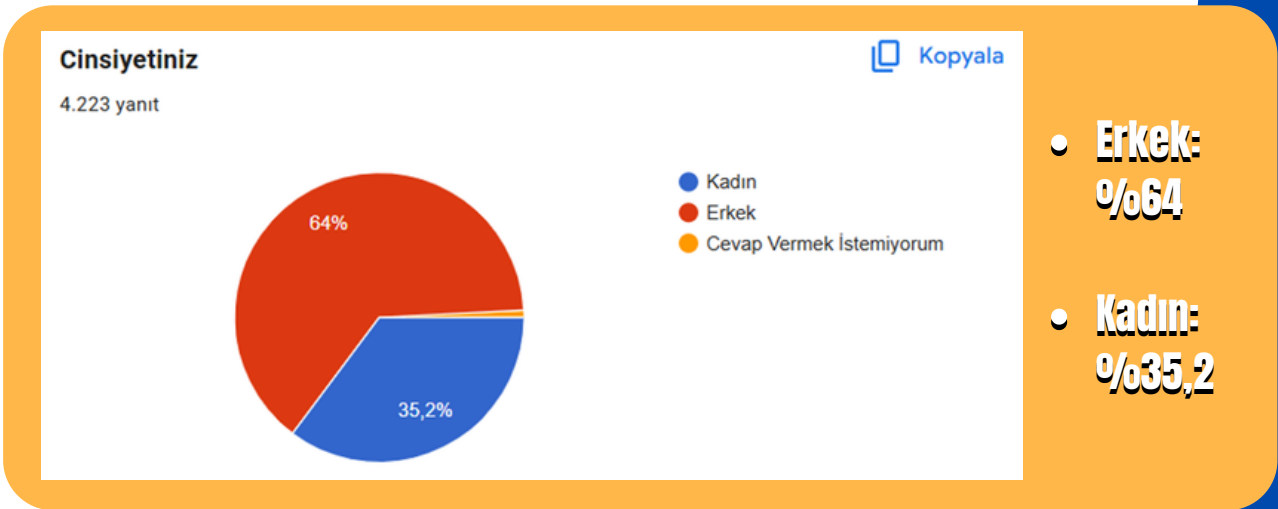
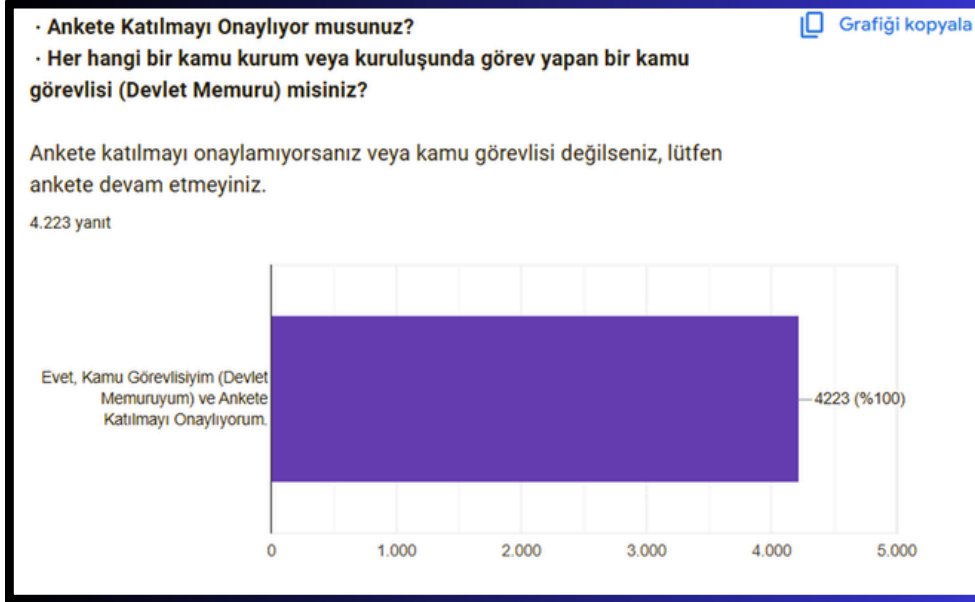
Katılımcı sayısı: 4.223

Örneklem: Türkiye genelinde kamu görevlileri

Analiz yöntemi: Frekans ve oran analizleri, betimsel yorumlama

BULGULAR

Toplam 4.223 kamu görevlisinin tamamının ankete katılım için açık rıza göstermesi, çalışmanın hem temsil gücünü hem de bilimsel güvenilirliğini son derece güçlü bir zemine oturtmaktadır. Bu denli yüksek ve eksiksiz katılım oranı, elde edilen verilerin sahadaki gerçek durumu yansıtmaya kapasitesini artırırken, kamu çalışanlarının görüş ve deneyimlerinin bütüncül, derinlikli ve istatistiksel açıdan anlamlı biçimde analiz edilmesine imkân tanımaktadır.

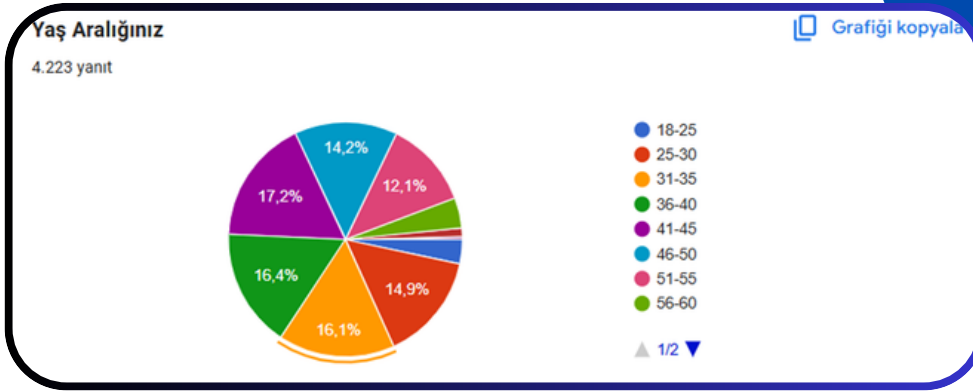
MEMURLARIN GEÇİM DÜZEYİ ANKETİ

Bu dağılım, kamu hizmetlerinin önemli bir bölümünün hâlâ erkek yoğun alanlarda yürütüldüğünü göstermektedir.

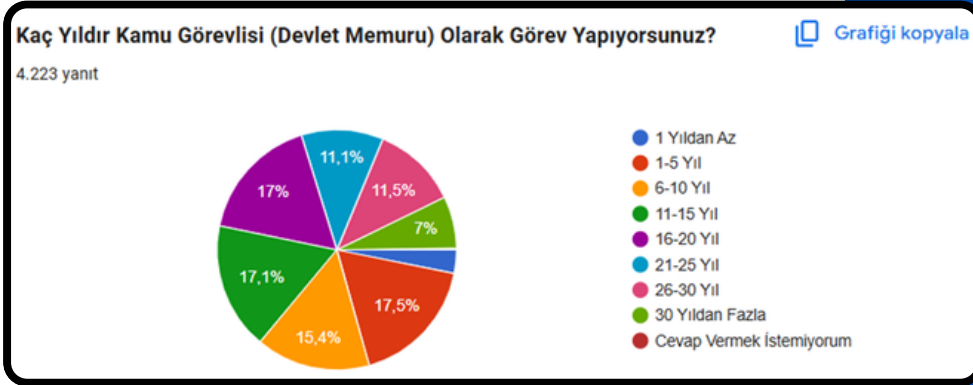
Bu ne demektir?

Bu tablo, özellikle sahada çalışan kamu emekçilerinin ekonomik yükü daha yoğun hissettiğini ortaya koymaktadır. Ancak cinsiyet fark etmeksizin ortak gerçek değişmemektedir:

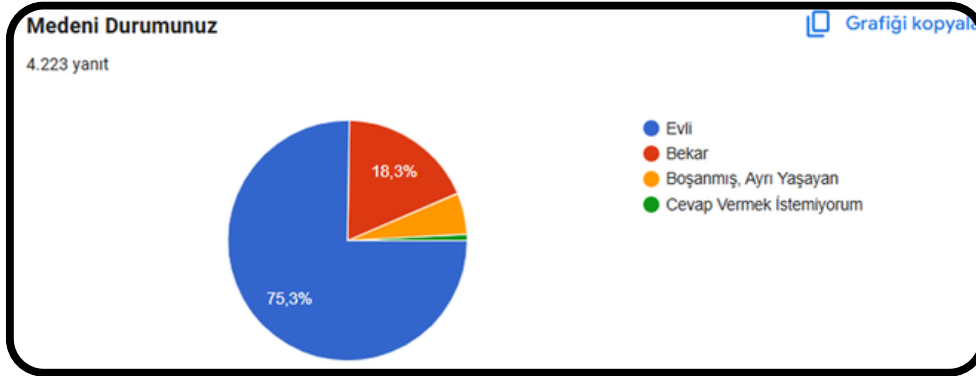
Geçim sıkıntısı herkes için derindir.

Ankete katılanların yaş dağılımı dengeli görünmekle birlikte, özellikle orta yaş gruplarında belirgin bir yoğunlaşma dikkat çekmektedir. Özellikle 41-45 (%17,2), 36-40 (%16,4) ve 31-35 (%16,1) yaş aralıklarının öne çıkması, anketin ağırlıklı olarak kamu hizmetinin yükünü fiilen taşıyan, aktif ve üretken kesimi yansıttığını göstermektedir. Buna karşılık 51-55 (%12,1) yaş grubunun görece daha düşük olması, kıdemli çalışanların ya sistemden erken çekilme eğilimini ya da ankete katılımında daha sınırlı temsil edildiğini düşündürmektedir. 18-25 (%3,3) ve 56-60 (%4,2) aralıklarının düşük oranları ise, hem mesleğe yeni başlayan gençlerin hem de emekliliğe yaklaşan çalışanların bu ekonomik tablo içerisinde daha zayıf temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Genel tablo, kamu emekçilerinin büyük ölçüde hayatın en yoğun ekonomik sorumluluklarının bulunduğu yaş aralığında sıkıştığını ve geçim baskısının en çok bu kesim üzerinde yoğunlaştığını açıkça göstermektedir. Genel olarak dağılım, memurların ekonomik sıkıntılarının özellikle orta yaş grubunda yoğunlaştığını ve bu kesimin sahadaki geçim mücadelesinin belirleyici olduğunu göstermektedir. Bu tablo, kamu politikaları ve sendikal talepler açısından en kritik yaş grubunun 31-45 yaş aralığı olduğunu ortaya koymaktadır.

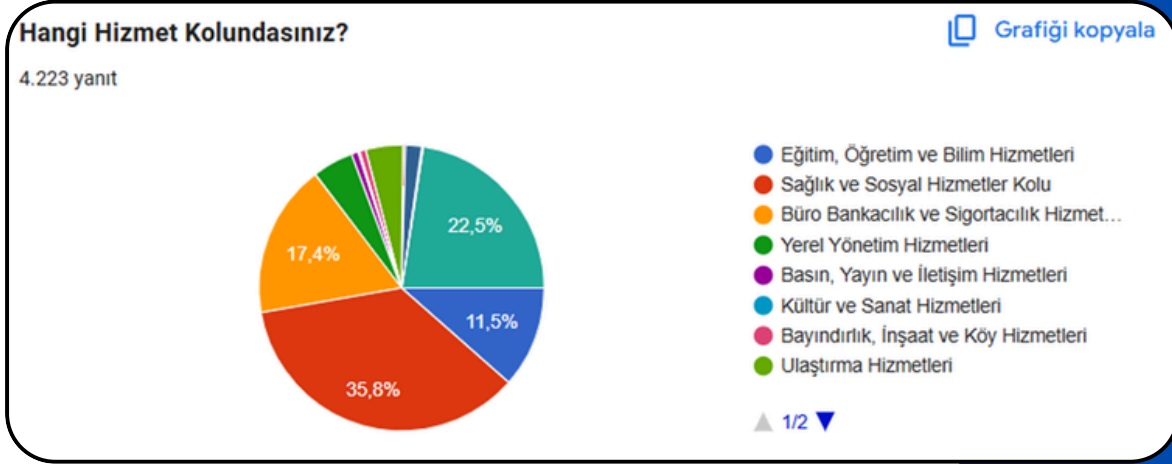
Bu dağılım, ankete katılanların hem genç, yeni başlayan memurları hem de uzun yıllar görev yapmış tecrübeli memurları kapsadığını gösteriyor. Orta ve üst kıdem grupları (%16-17 civarı), anketin ağırlıklı olarak deneyimli çalışanlardan veri topladığını ortaya koyuyor. Bu durum, ekonomik sorunların ve geçim sıkıntısının hem yeni başlayan hem de kıdemli memurlar arasında yaygın olduğunu göstermektedir.

Ankete katılan kamu görevlilerinin medeni durum dağılımı şu şekildedir:

- Evli: %75,3
- Bekar: %18,3
- Boşanmış / Ayrı yaşayan: %6,4 (yaklaşık olarak)

Katılımcıların büyük çoğunluğunun evli olması, hane ekonomisi üzerindeki sorumluluğun yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum, geçim zorluklarının sadece bireysel değil, aileyi de kapsayan bir baskı yarattığını ortaya koymaktadır. Bekar katılımcıların nispeten düşük oranı, ekonomik sıkıntının tek başına yaşayan memurlar üzerinde daha sınırlı temsil edildiğini göstermektedir. Genel tablo, hane ekonomisinin ve aile sorumluluklarının, kamu çalışanlarının ekonomik stresinin temel belirleyicilerinden biri olduğunu vurgulamaktadır.

Ankete katılan kamu görevlilerinin hizmet kolu dağılımı şu şekildedir:

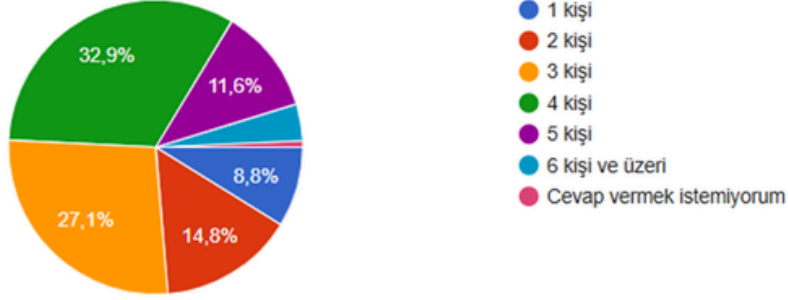
- Sağlık ve Sosyal Hizmetler: %35,8
- Büro, Bankacılık ve Sigortacılık Hizmetleri: %17,4
- Cevap Vermek İstemiyorum: %22,5
- Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri: %11,5
- Diğer hizmet kolları (Basın, Kültür, Ulaştırma, Bayındırlık vb.): kalan yaklaşık %13

Sağlık ve sosyal hizmetler grubunun yüksek oranı (%35,8), bu alandaki çalışanların geçim ve ekonomik koşullara dair kaygılarının güçlü bir şekilde yansıdığını göstermektedir. Büro, bankacılık ve sigortacılık hizmetlerinin %17,4 ile ikinci sırada yer alması hem gelirlerin daha sabit hem de ekonomik baskıların hâlâ hissedildiğini ortaya koymaktadır. İlginç bir şekilde katılımcıların %22,5'inin "Cevap Vermek İstemiyorum" seçeneğini işaretlemiş olması, ankete emniyet, milli savunma ve dış işleri gibi özel/üst düzey veya güvenlik hassasiyeti gerektiren alanlardan önemli katılım olduğunu düşündürmektedir; bu çalışanlar hizmet kolunu açıklamak istememiş olabilir. Eğitim, öğretim ve bilim hizmetleri %11,5 ile nispeten düşük temsil edilmiştir, ancak ekonomik sıkıntılar bu kesimde de geçerlidir. Genel tablo, ankete katılanların ağırlıklı olarak yüksek sorumluluk ve yoğun iş yükü olan hizmet kollarında bulunduğunu ve ekonomik baskıların bu alanlarda yoğunlaştığını göstermektedir.

Hanenizde yaşayan kişi sayısı kaçtır? (Siz dahil)

Grafiği kopyala

4.223 yanıt

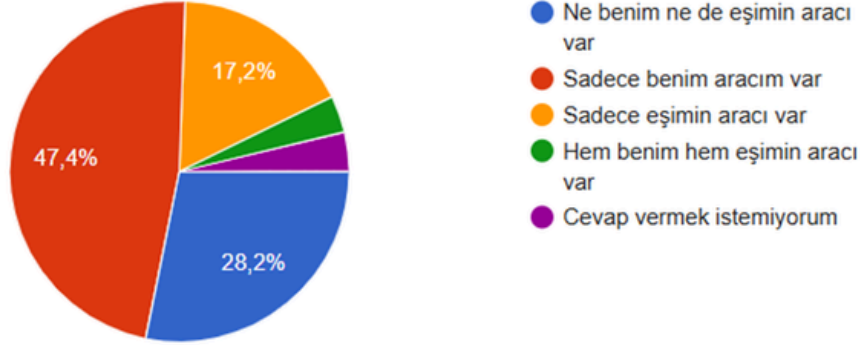
Ankete katılanların hane büyüklüğü dağılımı şu şekildedir:

- 1 kişi: %8,8
- 2 kişi: %14,8
- 3 kişi: %27,1
- 4 kişi: %32,9
- 5 kişi: %11,6

Ankete katılan kamu görevlilerinin çoğunluğu 3-4 kişilik çekirdek ailelerden oluşmaktadır (%60 civarı), bu da ekonomik yükün hane içinde paylaşıldığını fakat toplam mali sorumluluğun oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. 1 veya 2 kişilik haneler nispeten azdır (%23,6), bu da tek başına yaşayan veya yeni evli çalışanların ankete daha az katıldığını düşündürmektedir. 5 kişilik haneler ise %11,6 ile önemli bir kesimi temsil ederek, daha geniş ailelerin geçim sorunlarının özellikle dikkat çekici olduğunu ortaya koymaktadır. Genel tablo, orta ve büyük ailelerde geçim baskısının yoğun olduğunu ve memurların çoğunun ekonomik yükü paylaşmak zorunda olduğunu göstermektedir. Bu durum, özellikle kira, gıda, eğitim ve sağlık harcamalarında hane bütçesini doğrudan etkilemektedir.

Hanenizde (siz veya eşiniz adına) kayıtlı araç var mı?

4.223 yanıt

Ankete katılanların araç sahipliği dağılımı şu şekildedir:

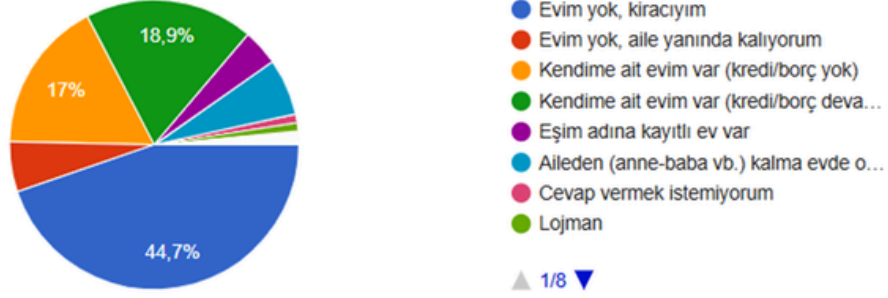
- Ne benim ne de eşimin aracı var: %28,2
- Sadece benim aracım var: %47,4
- Sadece eşimin aracının var: %17,2
- Hem benim hem eşimin aracı var: %3,5

Ankete katılanların neredeyse üçte biri (%28,2) hiç araca sahip değil, bu durum özellikle kira ve ulaşım maliyetleriyle birleştiğinde ciddi bir ekonomik baskı yaratıyor. İlginç olan, sadece bir tarafın aracının olması (%47,4 + %17,2); yani karı-koca her ikisi de çalıştığı halde, hane halkının ulaşım imkânları sınırlı ve çoğunlukla tek araç üzerinden yürütülüyor. Bu durum, hem iş hem sosyal hayatın planlanmasını zorlaştırıyor ve ekonomik eşitsizlik hissini artırıyor. “Hem benim hem eşimin aracı var” diyenler ise sadece %3,5, yani çok sınırlı sayıda hane rahat ulaşım imkanına sahip. Ayrıca bazı katılımcılar “Cevap vermek istemiyorum” diyerek, belki de hane ekonomik durumunun açığa çıkmasından çekinmiş veya özel hizmet kollarında çalıştıkları için bilgiyi paylaşmak istememiştir, bu da sahadaki ekonomik hassasiyetin altını çizmektedir.

Hanenizde ikamet ettiğiniz konutun mülkiyet durumu nedir?

Grafiği kopyala

4.223 yanıt

Ankete katılan kamu görevlilerinin konut mülkiyeti dağılımı oldukça çarpıcı ve trajik bir tablo ortaya koymaktadır:

- Kiracı olanlar: %44,7
- Kendine ait, borcu devam eden ev: %18,9
- Kendine ait, borcu bitmiş ev: %17
- Aile yanında kalan: %5,5
- Aileden kalan evde oturan: %6,3
- Eş adına kayıtlı ev: %4

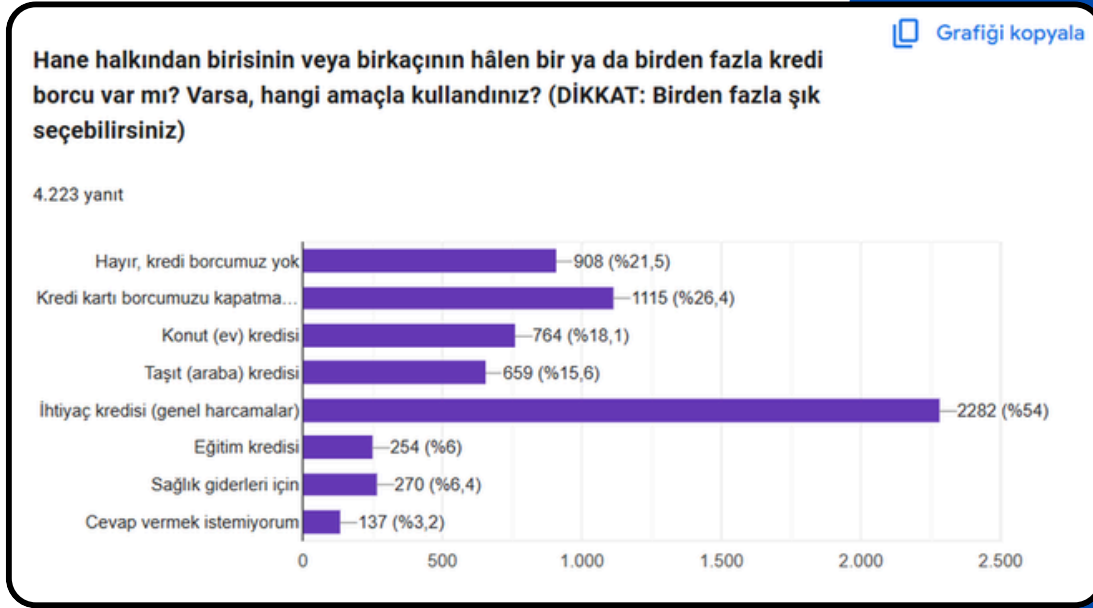
Bu veriler, kamu çalışanlarının büyük çoğunluğunun kendi evine sahip olmadığını veya borç yükü altında olduğunu açıkça göstermektedir. Yani memur, maaşını sadece yaşamını sürdürmek için değil, aynı zamanda yüksek kira ödemeleri ve kredi taksitleriyle borç zincirinde kullanmaktadır.

Kiracı olan %44,7'lik kesim, büyükşehirlerdeki kiraların maaşlarını yuttuğunu ve ev sahipliğinin artık hayal seviyesine geldiğini ortaya koymaktadır. Kendine ait ev sahibi olup borcu devam eden %18,9'luk kesim ise, aslında gerçek anlamda özgür değildir; her ay maaşının büyük bir kısmı bankaya gitmekte, hane bütçesi sürekli baskı altında bulunmaktadır.

Ev sahibi olup borcu bitmiş olan %17, aile yanındaki veya ailenin bıraktığı evlerde yaşayan %11,8'lik kesim ise, ekonomik olarak nispeten rahat görünse de, büyük bir kısmı kendi ayakları üzerinde duramayan, bağımsızlık ve ekonomik özgürlükten mahrum çalışanlardan oluşmaktadır.

Eş adına kayıtlı ev sahipliği sadece %4 ile sınırlıdır; yani karı-koca çalışsa bile çoğu hane kendi adlarına konut sahibi olamamaktadır, bu durum ciddi bir mağduriyet ve sistematik adaletsizlik göstergesidir.

Genel tablo çok açıktır: Kamu emekçileri, ekonomik yükün en ağır olduğu barınma, kira ve kredi ödemeleri ile boğuşmaktadır. Bu tablo, sadece geçim sıkıntısını değil, aynı zamanda yıllarca emeğini devlete vermiş, hak ettiği refahı elde edemeyen bir sınıfın dramatik durumunu gözler önüne sermektedir.

Grafikte “Hayır, kredi borcumuz yok” diyenlerin oranı %21,5 (908 kişi). Bu şu anlama geliyor:

- Katılımcıların yaklaşık %78,5’i en az bir tür kredi borcuna sahip.
- Yani kredi kullanımı istisna değil, neredeyse norm haline gelmiş.

Bu durum, ekonomik koşulların haneleri borçlanmaya ittiğini gösterir. Gelirlerin temel ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalması, krediyi bir “tamamlayıcı gelir” gibi konumlandırmış olabilir.

En yüksek oran %54 ile “ihtiyaç kredisi (genel harcamalar)”:

- 2282 kişi bu seçeneği işaretlemiştir.
- Bu, insanların krediyi yatırım için değil, gündelik yaşam giderlerini karşılamak için kullandığını gösterir.

Bu çok kritik bir bulgudur çünkü:

- Ekonomik olarak sağlıklı bir tabloda ihtiyaç kredileri genelde sınırlı olur.
- Burada ise yarıdan fazlası yaşam maliyetlerini borçla finanse ediyor.

Bu da şu sonuçlara işaret eder:

- Enflasyonun etkisi
- Reel gelir düşüşü
- Tasarruf eksikliği

İkinci sırada %26,4 ile “kredi kartı borcunu kapatma” var:

- Bu, “borçla borç kapatma” döngüsünü gösterir.
- Finansal stresin önemli bir göstergesidir.

Bu durum:

- Kredi kartı limitlerinin aşılması
- Asgari ödeme alışkanlığı
- Faiz yükünün artması gibi problemlere işaret eder.

Bu kategori, sistemin kırılan olduğunu gösterir çünkü:

İnsanlar yeni kredi çekerek eski borçlarını kapatıyor.

Bu iki kredi türü genelde “yatırım” veya “varlık edinme” amaçlıdır:

- Konut kredisi: %18,1
- Taşıt kredisi: %15,6

Bu oranlar ihtiyaç kredisine göre düşük kalıyor. Bu da şunu gösterir: İnsanlar artık uzun vadeli büyük yatırımlardan çok, kısa vadeli hayatta kalma finansmanına yönelmiş durumda.

Yani ekonomik davranış:

Memurların hayali “gelecek kurma” iken, hayal kurulamaz bir duruma gelinip “bugünü kurtarma” yönünde bir eksen kayması yaşanmış.

Düşük oranlı ama kritik alanlar ise;

- Sağlık için kredi: %6,4
- Eğitim kredisi: %6

Bu iki kategori özellikle önemli:

Sağlık:

- İnsanların sağlık harcamalarını bile borçla karşıladığını gösterir.
- Bu, sosyal güvenlik sisteminin veya gelir seviyesinin yetersizliğine işaret edebilir.

Eğitim:

- Görece düşük ama yine de dikkat çekici.
- Eğitim yatırım olarak görülse de finansmanının krediyle yapılması uzun vadede borç yükü yaratır.

Soruda “birden fazla şık seçebilirsiniz” denilmiştir. Bu nedenle;

- Aynı kişi hem ihtiyaç kredisi hem kredi kartı borcu hem de taşıt kredisine sahip olabilir.
- Yani toplam oranlar %100’ü aşar.

Bu da hanelerin tek bir borç değil, çoklu borç yükü altında olduğunu gösterir.

Bu verilerden çıkan genel sonuç:

1. Borçlanma yaygın ve sistematik

Kredi kullanımı bireysel tercih değil, yapısal bir zorunluluk haline gelmiş.

2. Tüketim finansmanı baskın

Krediler yatırım yerine tüketimi finanse ediyor.

3. Borç döngüsü riski yüksek

Kredi kartı borcu kapatma oranı bunu açıkça gösteriyor.

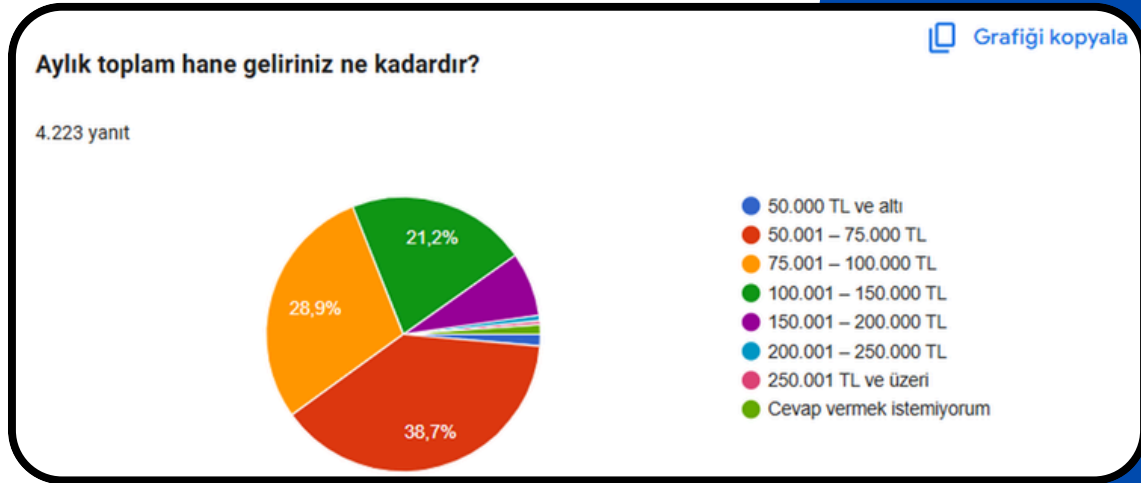
4. Refah değil, kırılabilirlik göstergesi

Bu tablo ekonomik büyümeden çok:

- Gelir yetersizliği
- Geçim sıkıntısı
- Finansal stres ile ilişkilidir.

Özetle; haneler kredi kullanıyor çünkü büyümek istedikleri için değil, yaşamlarını sürdürebilmek için buna ihtiyaç duyuyorlar.

Ve daha da önemlisi: Kredi sistemi artık bir finansman aracı değil, birçok kişi için geçim mekanizması haline gelmiş.

Verinin en kritik noktası açık ara en yüksek paya sahip olan 50.001-75.000 TL gelir grubudur ve yüzde 38,7 gibi tek başına çok büyük bir oranı temsil etmesi, toplumun en kalabalık kesiminin bu bantta toplandığını gösterir; bu durum basit bir dağılım detayı değil, ekonomik yapının merkezinin tam olarak bu gelir seviyesinde kilitlendiğini ortaya koyar çünkü bu kadar büyük bir kitlenin aynı aralıkta yoğunlaşması, yukarı doğru gelir geçişlerinin sınırlı olduğunu ve insanların daha yüksek gelir gruplarına çıkmakta zorlandığını düşündürür; ayrıca bu gelir aralığı nominal olarak “orta gelir” gibi görünse de günümüz yaşam maliyetleri düşünüldüğünde kira, gıda, ulaşım ve temel ihtiyaçlar karşısında oldukça baskı altında kalan bir seviyedir, dolayısıyla bu grubun genişliği aslında refahın yaygın olduğunu değil, geçim sıkıntısının yaygın olduğunu ima eder; daha da önemlisi, bu grubun büyüklüğü ekonomik sistem açısından kritik bir kırılma yaratır çünkü nüfusun en büyük kısmı tam da gelir-gider dengesinin en hassas olduğu noktada yer almaktadır, yani küçük bir fiyat artışı, kira yükselişi ya da faiz değişimi bu kitlenin hızla borçlanmaya yönelmesine neden olabilir; önceki kredi verileriyle birlikte düşünüldüğünde bu durum daha da netleşir çünkü en büyük gelir grubunun aynı zamanda yoğun kredi kullanıcısı olması, bu kitlenin gelirinin tek başına yeterli olmadığını ve yaşam standardını sürdürülebilmek için finansal destek mekanizmalarına bağımlı hale geldiğini gösterir; sonuç olarak yüzde 38,7’lik bu oran sadece bir istatistik değil, ekonomik sistemin ağırlık merkezinin düşük dayanıklılığa sahip bir gelir bandında toplandığını ve toplumun en geniş kesiminin finansal açıdan kırılma bir zeminde bulunduğunu ortaya koyan temel göstergedir.

75.001-100.000 TL gelir grubunun yüzde 28,9 gibi çok yüksek bir paya sahip olması ilk bakışta “bir üst seviyeye çıkış” gibi algılanabilir, ancak aslında bu durum sandığı kadar olumlu bir tabloyu temsil etmez; çünkü bu grup, 50-75 bin bandının hemen üstünde yer almasına rağmen gerçek anlamda ekonomik rahatlığa ulaşmış bir kesimi değil, sadece biraz daha yüksek gelirle aynı baskıları yaşamaya devam eden bir kitleyi ifade eder; başka bir deyişle bu gelir seviyesi, istatistiksel olarak üstte görünse de pratikte hâlâ yüksek kira, artan yaşam maliyetleri ve genel enflasyon karşısında ciddi bir hareket alanı sunmaz, dolayısıyla bu gruptaki bireyler “rahatlayan” değil, sadece “biraz daha az zorlanan” bir kesimdir; ayrıca bu grubun büyüklüğü, toplumda yukarı doğru sıçramanın sınırlı kaldığını ve insanların belirli bir eşiği geçmekte zorlandığını da gösterir çünkü 100.000 TL üzeri gelir gruplarına geçişte belirgin bir daralma vardır; bu da 75-100 bin bandının bir tür “cam tavan öncesi yığılma alanı” olduğunu düşündürür; daha kritik olan ise, bu grubun da kredi kullanım eğilimleriyle birlikte değerlendirildiğinde gelirinin tek başına yeterli olmadığı ve yaşam standardını koruyabilmek için borçlanmaya başvurabildiğidir, yani bu kesim kağıt üzerinde orta-üst gelirli gibi görünse de fiilen ekonomik güvenlikten uzak, kırılgan bir pozisyonda yer alır; sonuç olarak yüzde 28,9'luk bu oran, toplumda refahın yükseldiğini değil, daha geniş bir kitlenin sadece bir üst basamağa sıkışarak gerçek anlamda ekonomik rahatlığa ulaşmadan sistem içinde dönmeye devam ettiğini gösterir.

Bu gider dağılımı verisi, tek başına bile oldukça çarpıcı bir tablo sunuyor ancak asıl anlamı gelir verisiyle birlikte okunduğunda ortaya çıkıyor: haneler neredeyse kazandıkları kadar harcamaya mecbur kalıyor, yani sistematik bir “gelir = gider” sıkışması söz konusu. Rakamları tek tek ele aldığımızda bu tablo daha da netleşiyor. Öncelikle en büyük iki harcama grubuna bakarsak, %29,2 ile 50.001-75.000 TL ve %28,4 ile 75.001-100.000 TL aralığı öne çıkıyor; bu iki grup birlikte toplamda %57,6’ya ulaşıyor, yani hanelerin yarısından fazlası aylık giderlerini 50.000 – 100.000 TL arasında yapıyor. Bu oranı gelir dağılımıyla karşılaştırdığımızda birebir örtüşme görüyoruz çünkü gelir tarafında da en büyük yığılma tam olarak bu aralıklarda; bu da şu anlama geliyor:

İnsanların büyük çoğunluğu kazandığı bandın dışına çıkamıyor, gelirleri neyse giderleri de o seviyeye sabitlenmiş durumda. Bir üst banda baktığımızda %21 ile 100.001-150.000 TL gider yapan kesim dikkat çekiyor ve bu oranın gelir verisindeki %21,2 ile neredeyse aynı olması, kazancın doğrudan harcamaya dönüştüğünü açıkça ortaya koyuyor. Daha üst gruplarda da aynı tablo devam eder: %7,9 → 150.001-200.000 TL, %2,1 → 200.001-250.000 TL, %0,9 → 250.000 TL üzeri ve bunların tamamı gelir dağılımındaki oranlarla neredeyse paralel ilerliyor. Bu neredeyse birebir örtüşme tesadüf değildir; aksine sistemin insanlara harcama esnekliği bırakmadığını, kazancın doğrudan zorunlu giderlere aktığını gösterir. Burada kritik olan nokta, bu harcamaların büyük ölçüde “tercih” değil zorunluluk olmasıdır; kira, gıda, ulaşım ve faturalar gelir arttıkça değil maliyet arttıkça yükseldiği için insanlar daha fazla kazandıklarında bile rahatlamaz, sadece daha pahalı bir dengeye geçer. Bu nedenle 75.000 TL kazanan ile 75.000 TL harcayan bir hane arasında pratikte fark yoktur; bu yapı tasarruf edemeyen, birikim yapamayan ve en küçük ekonomik şokta hızla borçlanmaya sürüklenebilecek kırılgan bir yapıdır. Bu verinin en sert sonucu şudur: toplumun geniş kesimi gelirin göre yaşamıyor, gelirin yetişmeye çalışıyor; yani harcamalar kontrol edilen bir alan değil, geliri tamamen emen bir zorunluluk haline gelmiş durumda. Bu da klasik bir denge değil, sürekli ayakta kalma mücadelesi anlamına gelir ve insanlar kazandıkları kadar harcamayı tercih ettikleri için değil, başka seçenekleri olmadığı için buna mecbur kalmaktadır.

Ankete katılan kamu görevlilerinin icra takibi durumu dağılımı şu şekildedir:

- Hiç icra takibi olmadı: %80,6
- Daha önce oldu, şu an yok: %12,5
- Hâlen icra takibi var: %4
- Cevap vermek istemiyorum: %2,9

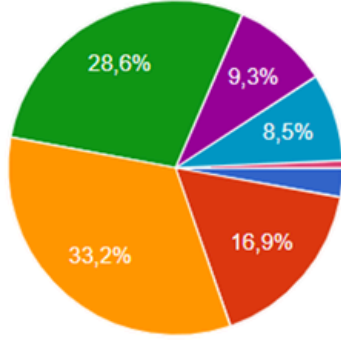
Bu veriler, kamu çalışanları açısından trajik ve ciddi bir tabloyu gözler önüne sermektedir. İcra takibi, bir memur için sadece ekonomik bir sorun değil, aynı zamanda ciddi bir prestij ve itibar kaybıdır, meslek onurunu zedeler ve disiplin soruşturmalarına konu olabilir.

Bu nedenle memur, maaşını dikkatle yönetmeye çalışır, her kuruşunu hesaplar ve mesleki onurunu korumaya özen gösterir. Buna rağmen, artan kira, kredi ve temel gider yükleri, memurun kontrolü dışında icraya sürüklenmesine neden olmaktadır.

Yani tablo şunu gösteriyor: Kamu çalışanı meslek onurunu ve prestijini korumak için her türlü tedbiri alıyor, ancak sistematik ekonomik baskılar altında, geçim sıkıntısı ve borç yükü nedeniyle icra tehdidinden kaçamıyor. Bu durum, sadece bireysel bir mağduriyet değil, aynı zamanda kamu çalışanlarının ekonomik olarak enflasyon canavarı tarafından köşeye sıkıştırıldığının açık kanıtıdır.

Hanenize giren mevcut gelir ile tüm aylık giderlerinizi karşılayabiliyor musunuz? Geçim durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?

4.223 yanıt

- Gelirimiz rahatça yetiyor, tasarruf yapabiliyoruz
- Gelirimiz yeterli, ancak tasarruf yapmak zor
- Gelirimiz temel ihtiyaçları karşılamaya yetiyor, zaman zaman sıkışıyoruz
- Gelirimiz yetersiz, borçlanarak veya fedakârlık yaparak geçiniyoruz
- Gelirimiz ciddi şekilde yetersiz, geçimimiz büyük ölçüde zor
- Gelirimiz kesinlikle yetersiz, asla geçinemiyoruz
- Cevap vermeyen

Ankete katılan kamu görevlilerinin geçim durumu algısı dağılımı çarpıcı ve trajik bir tablo ortaya koymaktadır:

- Gelirimiz rahatça yetiyor, tasarruf yapabiliyoruz: %2,8
- Gelirimiz yeterli, ancak tasarruf yapmak zor: %16,9
- Gelirimiz temel ihtiyaçları karşılamaya yetiyor, zaman zaman sıkışıyoruz: %33,2
- Gelirimiz yetersiz, borçlanarak veya fedakârlık yaparak geçiniyoruz: %28,6
- Gelirimiz ciddi şekilde yetersiz, geçimimiz büyük ölçüde zor: %9,3
- Gelirimiz kesinlikle yetersiz, asla geçinemiyoruz: %8,5
- Cevap vermeyen: %0,7

Bu veriler, kamu çalışanlarının neredeyse tamamının geçim sıkıntısı yaşadığını açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Sadece %2,8'lik küçük bir kesim, gelirin rahatça yettiğini ve tasarruf yapabildiğini ifade edebilmiştir; geri kalan herkes ya borçlanmakta ya fedakârlık yapmakta ya da temel ihtiyaçlarını dahi eksik karşılamaktadır.

Özellikle dikkat çekici olan nokta, cevap vermeyen %0,7'lik kesimdir. Anketteki diğer sorularda yüksek oranda “cevap vermek istemeyen” katılımcılar, genellikle mağduriyetlerini açığa çıkarmaktan veya görev yaptıkları alanda deşifre olmaktan çekinen bir kitleyi temsil etmektedir. Ancak bu soruda, mevcut gelir ile giderler arasındaki uçurum o kadar belirgin ve yaşam gerçekliği o kadar serttir ki, bu katılımcılar bile kendilerini net bir şekilde ifade etmek zorunda kalmıştır. Bu durum, adeta “bıçak kemiğe dayanmış” bir tabloyu yansıtarak, sahadaki ekonomik gerçekliğin ve geçim krizinin en çıplak ve net göstergesi olarak ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca veriler, sadece ekonomik bir sorun olmadığını, psikolojik ve sosyal bir kriz yaşandığını da göstermektedir. Memurlar, maaşlarının yetmediğini, borçlanmak zorunda kaldıklarını ve birikim yapamadıklarını ifade ederek, yaşam kalitesinin sürekli düştüğünü ve geleceğe dair güvenin yok olduğunu net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Toplam tablo özetle şunu söylüyor:

- %60'tan fazlası geçimini zorlukla sağlıyor veya borçla ayakta kalıyor
- %17 civarı, temel ihtiyaçlarını karşılamakta zaman zaman sıkışıyor
- %18 civarı ciddi ekonomik sıkıntı ve asla geçinememe riski altında

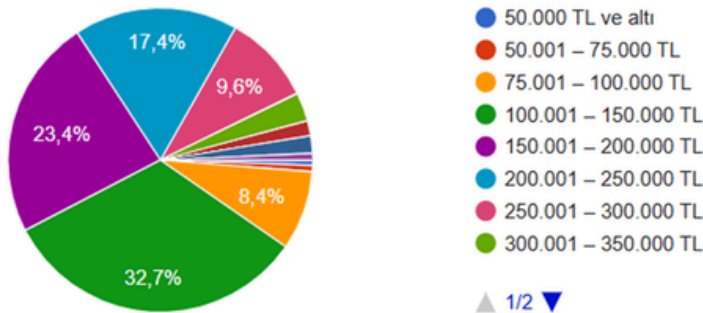
Bu, artık bireysel bir sıkıntı değil, sistematik bir ekonomik çöküş anlamına gelmektedir. Kamu çalışanı, maaşını dikkatle yönetmesine rağmen, her ay geçim derdinden paçayı kurtaramıyor.

Kısacası bu veriler, sahadaki ekonomik kriz ve memur yoksullaşmasının somut, ölçülebilir ve trajik bir göstergesidir.

Kopyala

Hanenizin mevcut gelir durumu göz önüne alındığında, tüm temel ihtiyaçlarınızı karşılayabilmek, borç ve kredilerinizi rahatça ödeyebilmek, beklenmedik harcamaları karşılayabilmek ve makul bir tasarruf yapabilmek için aylık toplam hane gelirinizin ne kadar olması gerektiğini düşünüyorsunuz?

4.223 yanıt

- 75.001 – 100.000 TL: %8,4
- 100.001 – 150.000 TL: %32,7
- 150.001 – 200.000 TL: %23,4
- 200.001 – 250.000 TL: %17,4
- 250.001 – 300.000 TL: %9,6
- 300.001 – 350.000 TL: %3,1

Verilerden görülüyor ki, 75-150 bin TL aralığını tercih edenlerin çoğu, tek maaşlı veya çocuksuz, bekar ve gideri görece düşük hanelerden oluşmaktadır. Bu kesim, nispeten kanaatkâr ve düşük giderli bir yaşam standardına sahip olsa da yine de mevcut gelirlerinin yetmediğini ifade etmektedir.

Öte yandan, 150 bin TL ve üzerini işaretleyenler, özellikle çocuklu, borçlu veya kira yükü altında olan aileleri temsil etmektedir. Bu gruplar için mevcut maaşlar kesinlikle yeterli değildir; borç taksitleri, kredi ödemeleri, eğitim giderleri ve beklenmedik sağlık harcamaları, hane bütçesini sürekli zorlamaktadır.

Bu tablo, kamu çalışanlarının mevcut maaşları ile insanca yaşam sürmelerinin mümkün olmadığını, özellikle aile ve çocuk sorumlulukları olan kesimlerde geçim krizinin derinleştiğini açıkça göstermektedir. Ayrıca, tek maaşlı ve gideri düşük olan kanaatkâr çalışanlar bile istediği makul tasarrufu yapamamakta, yani ekonomik güvence ve birikim yapma imkânı ciddi şekilde sınırlı kalmaktadır.

Kısaca, bu veri memurların çoğunluğu için mevcut gelirlerin yaşamı sürdürmek için dahi yetersiz olduğunu ve “insanca yaşam” için gereken gelir seviyesinin büyük ölçüde maaşların üzerinde olduğunu net bir şekilde ortaya koymaktadır.

MEMURLARIN GEÇİM DÜZEYİ ANKETİ KATILIMCI YORUMLARI

Anket sonunda katılımcılara “Anketimiz bitmiştir. Katılımınız için teşekkür ederiz. Lütfen GÖNDER butonuna basarak, anketi tamamlayınız. GÖNDER butonuna basmadan önce derseniz aşağıdaki kısma GÖRÜŞ, ÖNERİ, AÇIKLAMA yazabilirsiniz.” seçeneği sunulmuştur. Yaklaşık 300 katılımcı bu kısımda, kendi düşüncelerini açık uçlu olarak ifade etmiştir.

Bu açık uçlu yanıtlar, kamu görevlilerinin yalnızca ekonomik durumlarını değil; aynı zamanda çalışma yaşamına, sosyal adalete ve kamu personel rejimine dair derin bir memnuniyetsizlik ve güvensizlik algısını da açık biçimde ortaya koymaktadır. Yanıtlar bütüncül olarak değerlendirildiğinde, ortaya çıkan tablo basit bir “maaş yetersizliği” meselesinin çok ötesine geçmekte; yapısal, sistematik ve kronikleşmiş sorunların bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öncelikle en belirgin ve ortak vurgu, geçim sıkıntısının yaygınlığı ve derinliğidir. Neredeyse tüm katılımcılar, mevcut maaşların temel ihtiyaçları karşılamada dahi yetersiz kaldığını ifade etmektedir. “Yetmiyor”, “geçinemiyoruz”, “krediyle yaşıyoruz” gibi tekrar eden ifadeler, kamu çalışanlarının önemli bir bölümünün artık borçlanma olmaksızın hayatını sürdüremediğini göstermektedir. Bu durum, sendikal literatürde “çalışan yoksulluğu” olarak tanımlanan olgunun kamu kesiminde de belirgin hale geldiğini göstermektedir. Özellikle kira, gıda ve eğitim giderleri karşısında maaşların hızla eridiği, reel gelir kaybının ciddi boyutlara ulaştığı açıkça anlaşılmaktadır.

MEMURLARIN GEÇİM DÜZEYİ ANKETİ KATILIMCI YORUMLARI

İkinci önemli tema, büyükşehirlerde yaşanan barınma krizidir. İstanbul, Ankara gibi metropollerde görev yapan memurların önemli bir kısmı, maaşlarının yarısından fazlasını kiraya ayırmak zorunda kaldıklarını belirtmektedir. Bu durum, kamu çalışanlarının gelirlerinin bölgesel farklılıkları dikkate almayan merkezi ücret politikaları nedeniyle dezavantajlı hale geldiğini göstermektedir. Bu çerçevede kira yardımı, lojman tahsisi ve bölgesel tazminat talepleri öne çıkmaktadır. Katılımcılar, “ev sahibine çalışıyoruz” ifadesiyle bu sorunu oldukça çarpıcı biçimde özetlemektedir.

Bir diğer dikkat çeken husus, kamu personel sistemi içindeki ücret ve hak adaletsizliğidir. Özellikle memur-ışçi ayrımı üzerinden ciddi bir rahatsızlık dile getirilmektedir. Aynı kurumda, hatta aynı işi yapan işçiler ile memurlar arasında maaş, ikramiye ve sosyal haklar açısından ciddi farklar olduğu belirtilmektedir. Bu durum, iş barışını zedeleyen ve kurumsal aidiyeti zayıflatan bir unsur olarak öne çıkmaktadır. “Eşit işe eşit ücret” talebi, yanıtların en güçlü ortak paydalarından biridir.

Bununla bağlantılı olarak, ek ödemeler ve sosyal hakların yetersizliği de yoğun biçimde eleştirilmektedir. Memurların ikramiye alamaması, yemek ve yol yardımlarının olmaması ya da yetersizliği, seyyanen artışların kalıcı hale getirilmemesi gibi konular sıklıkla dile getirilmiştir. Ayrıca mevcut ek ödemelerin emekliliğe yansımaması, çalışanların geleceğe yönelik kaygılarını artırmaktadır. Bu durum, kamu çalışanlarının sadece bugününü değil, yarınını da güvencesiz gördüğünü ortaya koymaktadır.

MEMURLARIN GEÇİM DÜZEYİ ANKETİ KATILIMCI YORUMLARI

Yanıtlarda öne çıkan bir diğer kritik başlık, 3600 ek gösterge beklentisidir. Bu düzenlemenin henüz tüm memur kesimlerini kapsayacak şekilde hayata geçirilmemiş olması, ciddi bir beklenti ve hayal kırıklığı yaratmaktadır. Özellikle uzun yıllar hizmet etmiş kamu görevlileri açısından bu düzenleme, sadece bir mali hak değil, aynı zamanda bir “adalet” meselesi olarak görülmektedir.

Ayrıca yardımcı hizmetler sınıfı (YHS) ile ilgili yoğun bir memnuniyetsizlik dikkat çekmektedir. Bu sınıfta görev yapan çalışanlar, yaptıkları işin niteliği ile statüleri arasında ciddi bir uyumsuzluk olduğunu, düşük ücret ve sınırlı haklarla çalıştıklarını ifade etmektedir. Bu nedenle YHS'nin kaldırılması ya da daha üst kadrolara geçirilmesi yönünde güçlü bir talep bulunmaktadır.

Bunun yanında, sendikalara yönelik güven kaybı da oldukça belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bazı katılımcılar, mevcut sendikal yapıların kamu çalışanlarının haklarını yeterince savunamadığını, toplu sözleşme süreçlerinin çalışanlar lehine sonuç üretmediğini ifade etmektedir. Bu durum, sendikal temsil krizine işaret etmekte ve çalışanların örgütlü mücadeleye olan inancını zayıflatmaktadır.

MEMURLARIN GEÇİM DÜZEYİ ANKETİ KATILIMCI YORUMLARI

Yanıtlar aynı zamanda sosyal yaşamın daraldığını ve yaşam kalitesinin düştüğünü de göstermektedir. Katılımcılar, artık sosyal ve kültürel harcamalardan feragat etmek zorunda kaldıklarını, tatil yapamadıklarını, çocuklarının eğitim giderlerini karşılamakta zorlandıklarını belirtmektedir. Bu durum, kamu çalışanlarının sadece ekonomik değil, aynı zamanda sosyal refah açısından da gerilediğini ortaya koymaktadır.

Bir diğer önemli bulgu ise emeklilik kaygısıdır. Mevcut sistemde emekli maaşlarının ciddi şekilde düşmesi, çalışanların emekli olmaktan kaçınmasına neden olmaktadır. Bu durum, kamu sisteminde verimlilik ve motivasyon açısından da uzun vadede risk oluşturmaktadır. Çalışanlar, “emekli olunca nasıl geçineceğim?” sorusuna yanıt bulamamaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu açık uçlu yanıtlar; kamu çalışanlarının ekonomik olarak zorlandığını, sosyal olarak gerilediğini ve kurumsal olarak kendini değersiz hissettiğini ortaya koymaktadır. Talepler ise oldukça nettir ve şu başlıklarda yoğunlaşmaktadır:

MEMURLARIN GEÇİM DÜZEYİ ANKETİ KATILIMCI YORUMLARI

- Maaşların enflasyon karşısında korunması ve refah payı eklenmesi
- Kira yardımı ve bölgesel tazminat uygulaması
- Memur-işçi arasındaki ücret ve hak farkının giderilmesi
- 3600 ek göstergenin tüm memurlara verilmesi
- Yardımcı hizmetler sınıfının kaldırılması veya dönüştürülmesi
- Ek ödemelerin artırılması ve emekliliğe yansıtılması
- Sendikal yapıların daha etkin ve mücadeleci hale gelmesi
-

Sonuç olarak; bu veriler kamu personel rejiminin mevcut haliyle sürdürülebilir olmadığına işaret etmektedir. Kamu çalışanlarının ekonomik refahı ile kamu hizmetlerinin kalitesi arasında doğrudan bir ilişki olduğu düşünüldüğünde, bu taleplerin karşılanması yalnızca çalışanların değil, aynı zamanda kamunun ve toplumun genel yararı açısından da kritik öneme sahiptir. Bu nedenle, politika yapıcıların ve sosyal tarafların bu verileri dikkate alarak, daha adil, dengeli ve sürdürülebilir bir kamu personel sistemi oluşturması kaçınılmaz görünmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kamu görevlilerinin ekonomik refah düzeyi, yalnızca bireysel yaşam standartlarının bir göstergesi değildir; aynı zamanda devletin kurumsal kapasitesinin, kamu hizmetlerinin kalitesinin ve toplumsal istikrarın en kritik belirleyicilerinden biridir. Bir memurun maaşı, aslında sadece bir gelir kalemi değil; bir sistemin çalışanına verdiği değer, sosyal adalet anlayışının ve ekonomik sürdürülebilirliğin somut bir yansımasıdır.

Son yıllarda hızla yükselen enflasyon, kontrolsüz artan kira ve yaşam maliyetleri ile reel gelirlere yaşanan erime, kamu çalışanlarının ekonomik gerçekliğini dramatik biçimde değiştirmiştir. Artık mesele, “rahat yaşamak” ya da “tasarruf etmek” değildir. Mesele, doğrudan geçinebilmek, hatta daha çarpıcı bir ifadeyle ekonomik olarak ayakta kalabilmektir.

Devlet Memurları Konfederasyonu tarafından, KAMUSAM koordinasyonunda gerçekleştirilen ve 4.223 kamu görevlisinin katılımıyla yürütülen bu çalışma, memurların ekonomik durumunu yüzeysel bir tablo olarak değil, çok katmanlı bir kriz haritası olarak ortaya koymaktadır. Bu rapor, sadece rakamları değil; o rakamların arkasındaki yaşam mücadelesini, borç döngüsünü ve sistematik sıkışmayı görünür kılmaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

1. Orta Sınıfın Sessiz Çöküşü

Veriler, memurların büyük çoğunluğunun 50.000-100.000 TL gelir bandında sıkıştığını göstermektedir. Ancak bu durum, klasik anlamda bir “orta sınıf” gücünü değil; aksine orta sınıfın eriyerek alt gelir grubuna yaklaşmasını ifade etmektedir.

Bu gelir bandının bu kadar geniş olması, ekonomik bir dengeyi değil; yukarı yönlü hareketin tıkanıdığı bir sistemsel kilitlenmeyi işaret eder. İnsanlar daha fazla kazanamamakta, kazananlar ise daha fazla harcamak zorunda kalmaktadır. Bu da şu kritik sonucu doğurur:

Gelir artışı, refah artışı üretmemektedir. Sadece daha pahalı bir geçim mücadelesine geçiş yaşanmaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

2. Gelir-Gider Eşitliği Değil, Gelir-Gider Sıkışması

Araştırmanın en çarpıcı bulgularından biri, gelir ve gider dağılımlarının neredeyse birebir örtüşmesidir. Bu durum ilk bakışta “denge” gibi görünse de gerçekte bu bir denge değil, tam bir sıkışmadır.

Çünkü:

- Harcamalar tercihe bağlı değil, zorunludur
- Gelir artışı tasarrufa değil, doğrudan giderlere gitmektedir
- Haneler “kazandığı kadar harcayan” değil, harcamaya yetişmeye çalışan yapılardır

Bu yapı, ekonomik literatürde son derece riskli bir duruma karşılık gelir:

Küçük bir kira artışı, sağlık harcaması ya da faiz değişimi, bu haneleri doğrudan borçlanmaya iter. Bu durumda soklara karşı sıfır dayanıklılık söz konusu olmuştur.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

3. Borçlanma: Tercih Değil, Zorunlu Yaşam Mekanizması

Katılımcıların yaklaşık %78,5'inin kredi borcu bulunması, tek başına bile sistemin yapısını açıklamaya yeterlidir. Ancak asıl kritik nokta, borcun türüdür:

- %54 → İhtiyaç kredisi
- %26,4 → Kredi kartı borcu kapatma

Bu tablo şunu açıkça ortaya koyar:

- Memur borçlanmıyor çünkü yatırım yapmak istiyor.
- Memur borçlanıyor çünkü yaşamak zorundadır.
-

Daha da kritik olan ise borç, artık geçici bir çözüm değil; kalıcı bir yaşam modeli haline gelmiştir. Bu durum, klasik ekonomik döngünün dışına çıktığını gösterir. Çünkü sağlıklı bir ekonomide:

- Kredi yatırım içindir.
- Burada ise kredi tüketim ve hayatta kalma içindir.

Bu, sistemin kırılganlığının en net göstergesidir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

4. Barınma Krizi: Ekonomik Baskının Merkezi

Katılımcıların %44,7'sinin kiracı olması ve önemli bir kısmının konut kredisi borcu altında bulunması, memurların ekonomik sıkışmasının merkezinde barınma sorununun yer aldığını göstermektedir.

Artık ev sahipliği bir hedef değil, bir ayrıcalık haline gelmiştir.

Kira ödeyen memur için maaş:

- Yaşam geliri değil, barınma finansmanı haline gelmiştir.
- Bu durum, ekonomik bağımsızlık kavramını doğrudan ortadan kaldırmaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

5. Psikolojik Eşik Aşıldı: “Geçinemiyoruz” Gerçeği

Belki de raporun en çarpıcı verisi, geçim algısına ilişkin sonuçlardır:

- Sadece %2,8 “rahat geçiniyorum” diyor
- %60’tan fazlası zorlanıyor veya borçla yaşıyor
- Yaklaşık %18’i ciddi yoksulluk hissediyor

Bu tablo artık ekonomik bir sorun olmaktan çıkıp:

Psikolojik ve sosyolojik bir krize dönüşmüştür.

En dikkat çekici nokta ise şudur:
Normalde hassas sorularda “cevap vermek istemeyen” kitle, bu soruda neredeyse tamamen ortadan kalkmıştır.

Bu ne demektir?

Sorun gizlenemeyecek kadar büyümüştür.
Geçim krizi artık “algı” değil, çıplak bir gerçekliktir.

GENEL DEĞERLENİRME

Ortaya çıkan tablo, bireysel başarısızlıkların ya da yanlış harcama alışkanlıklarının sonucu değildir. Bu durum sistematik bir ekonomik sıkışmanın ürünüdür

Memurlar artık:

- Gelecek kuramıyor.
- Tasarruf yapamıyor.
- Borçsuz yaşayamıyor.

Daha da önemlisi ekonomik güvenlik duygusu tamamen aşınmış durumdadır. Bu sadece bugünü değil, geleceği de tehdit eder.

- Motivasyonu düşen kamu çalışanı hizmet kalitesini etkiler.
- Aidiyeti zayıflayan memur kurumsal yapıyı zedeler.
- Geçim kaygısı yaşayan toplum sosyal istikrarı riske atar.

GENEL DEĞERLENERME

Dolayısıyla bu tablo sadece bir “maaş sorunu” değil, bir kamu yönetimi ve toplumsal denge sorunudur.

Kamu görevlilerinin ekonomik refahı, yalnızca bireysel yaşam standartlarını belirlemekle kalmaz; aynı zamanda kurum içi motivasyon, çalışma barışı ve kamu hizmetlerinin etkinliği üzerinde doğrudan etki yaratır. Son yıllarda artan enflasyon, yükselen yaşam maliyetleri ve gelir adaletsizliği, memurların ekonomik durumunu görünür kılmıştır. Artık bir sendikal hak arayışı, sadece maaş zamları ve ek ödemelerle sınırlı kalmayıp, kamu çalışanlarının hayat standardını korumaya dönük daha bütüncül taleplerle şekillenmektedir.

Memurların gelirlerinin temel ihtiyaçları karşılamada yeterli olup olmadığı, hane ekonomisi üzerindeki yük ve borçluluk durumu, bugün sendikaların en önemli gündem maddelerinden biridir. Özellikle orta yaş grubundaki aktif ve üretken memurlar, aile sorumlulukları ve mesleki yükümlülükler nedeniyle geçim baskısını en yoğun yaşayan kesim olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, sendikaların sadece toplu sözleşme süreçlerinde değil, aynı zamanda uzun vadeli sosyal hak, barınma ve sağlık destek politikalarında da aktif rol almasını zorunlu kılmaktadır.

GENEL DEĞERLENİRME

Hane ekonomisi ve aile yükümlülükleri, memurların ekonomik algısını belirleyen temel unsurlardandır. Evli memurların büyük çoğunluğu, kira, gıda, eğitim ve ulaşım gibi kalemlerde ciddi finansal sorumluluklarla karşı karşıyadır. Tek başına yaşayan memurların oranının daha düşük olması, ekonomik sıkıntının toplu ve hane bazlı bir kriz niteliği taşıdığını göstermektedir. Bu tablo, sendikaların yalnızca bireysel hak savunusu yerine, aileleri kapsayan bütüncül bir ekonomik güvenlik yaklaşımı geliştirmesini gerektirir.

Konut, ulaşım ve araç sahipliği gibi temel yaşam giderleri, memurların ekonomik kırılganlığını derinleştiren başlıca unsurlar arasında yer almaktadır. Kira ve kredi ödemeleri, çoğu hane için ciddi bir yük oluştururken, tek araçlı hanelerde ulaşım maliyetleri de ekonomik dengeyi zorlamaktadır. Bu durum, sendikal platformlarda “insani yaşam endeksi” gibi yeni araçların gündeme alınmasını ve çalışanların gerçek harcama ihtiyaçlarına uygun politikaların geliştirilmesini gerekli kılmaktadır.

Borçlanma ve kredi kullanımı, günümüz memur sınıfının ekonomik davranışlarını belirleyen kritik bir unsur olarak öne çıkmaktadır. İhtiyaç kredileri, kredi kartı borçları ve diğer kısa vadeli borçlar, çoğu hane için bir “yaşam mekaniği” haline gelmiş; tasarruf yerine borç yönetimi, ekonomik güvenliğin merkezine yerleşmiştir. Bu tablo, sendikaların yalnızca maaş artışı talep etmekle yetinmemesi gerektiğini, aynı zamanda borç yükünün azaltılması, faiz yüklerinin hafifletilmesi ve sosyal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi yönünde stratejiler geliştirmesini zorunlu kılmaktadır.

GENEL DEĞERLENİRME

Kamu çalışanlarının geçim düzeyi algısı, mevcut ekonomik yapı ve iş yükü ile doğrudan ilişkilidir. Çoğu memur, maaşını temel ihtiyaçları karşılamada kullanmakta ve tasarruf yapabilme olanağı bulamamaktadır. Bu durum, sendikal mücadele açısından kritik bir noktadır; toplu sözleşmelerde sadece nominal maaş artışı değil, yaşam maliyetlerine paralel gerçek ücret düzenlemeleri ve ek sosyal haklar sağlanması artık bir zorunluluk olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak; memurların ekonomik durumu sadece bireysel değil, toplumsal bir meseledir. Kamu çalışanlarının geçim sıkıntısı, kurum aidiyetini, motivasyonu ve hizmet kalitesini doğrudan etkileyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Sendikalar için bu durum, sadece ücret pazarlığı ile sınırlı kalmayan, kapsamlı ve sürdürülebilir hak mücadelesi anlamına gelmektedir. Bu bağlamda; yaşam maliyeti endekslerinin takip edilmesi, hane ekonomisinin yükünün azaltılması, borç yönetimi ve sosyal güvenlik mekanizmalarının güçlendirilmesi, kamu çalışanlarının ekonomik güvenliğini sağlamak için kritik önceliklerdir.

Kamu çalışanlarının geçim düzeyine yönelik politikalar, sadece ekonomik bir gereklilik değil, aynı zamanda toplumsal barış ve kamu hizmetlerinin sürdürülebilirliği için temel bir ihtiyaçtır. Bu nedenle sendikal mücadele ve devlet politikaları, memurun emeğini değerli kılacak, geçim baskısını hafifletecek ve çalışma onurunu koruyacak şekilde tasarlanmalıdır.

GENEL DEĞERLENERME

Bu veriler ışığında artık yapılması gerekenler açıktır:

- Maaş artışları enflasyona endeksli değil, yaşam maliyetine endeksli olmalıdır.
- Barınma, ulaşım ve temel giderler için hedefli sosyal destek mekanizmaları kurulmalıdır.
- Borç yükünü azaltacak finansal yeniden yapılandırma politikaları geliştirilmelidir.
- “İnsani Yaşam Endeksi” gibi yeni ölçüm araçlarıyla gerçek refah takip edilmelidir.